

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

14–15 листопада 2019 року
м. Ірпінь

УДК 339.543:316.48(477)ООС(06)
ББК 67.9(4Укр)301.143.1я431
Є80

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету державної фіскальної служби України
(протокол від 19.11.2019 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Срьоменко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 листопада 2019 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2019. – 1635 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК 339.543:316.48(477)ООС(06)
ББК 67.9(4Укр)301.143.1я431

ЗМІСТ

Єрмоєнко Е. А. Програма бойового хортингу для укріплення здоров'я людини	9
Кукушкін К. М., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Ціннісне ставлення учнів бойового хортингу до спортивної підготовки та здоров'я	22
Єрмоєнко Е. А. Роль занять бойовим хортингом у підвищенні професійної майстерності співробітників правоохоронних органів України	39
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Вєхтєв В. В. Вдосконалення психофізіологічних, соціокультурних і творчих можливостей спортсмена бойового хортингу	51
Єрмоєнко Е. А. Мотивація учнів спортивних секцій бойового хортингу	70
Вєхтєв В. В., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А. Оцінка особистісних якостей та перспективності спортсменів бойового хортингу	85
Самоха І. М., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Родинно-виховний вплив сімейного середовища на спортивні успіхи школяра в бойовому хортингу	109
Бабурнич С. А., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Роль батьків у вихованні та розвитку юного спортсмена бойового хортингу шкільного віку	125
Єрмоєнко Е. А. Професійна відповідність тренера з бойового хортингу	143
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Педагогіка здоров'я системи бойового хортингу	162
Кіблицький Р. В., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А. Основні аспекти функціональної підготовленості організму спортсменів бойового хортингу до виконання фізичних навантажень	181
Єрмоєнко Е. А. Духовний розвиток учнів і виховна стратегія бойового хортингу	200
Самоха Д. М., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Механізми функціональної діяльності систем організму спортсменів бойового хортингу в процесі тренування	220
Вознюк М. Г., Єрмоєнко Е. А., П'ятіков С. В. Біологічні і соціальні чинники адаптації спортсменів бойового хортингу до тренувальних навантажень	239
Гречаний О. М., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М. Характеристика системних вольових якостей спортсменів бойового хортингу	256
П'ятіков С. В., Шило О. М., Вознюк М. Г. Методи організації тренування в бойовому хортингу у взаємопов'язаній діяльності тренера і учня	273
Кривенко В. П., Єрмоєнко Е. А., Кіблицький Р. В. Впровадження оздоровчої дихальної гімнастики для юних спортсменів бойового хортингу	293

РОЛЬ ЗАНЯТЬ БОЙОВИМ ХОРТИНГОМ У ПІДВИЩЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

*кафедра спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки
Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників
податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, м. Ірпінь.*

***Анотація.** У даній науковій статті характеризується роль занять бойовим хортингом у підвищенні професійної майстерності співробітників правоохоронних органів України, особливості залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, описана методика проведення заходів прикладного спрямування для працівників силових структур. Зазначено, що актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протистояння з противником, в процесі якого можуть наноситися травми. Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протистояння з повною психофізичною мобілізацією неможливо. Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили. Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки. Провідним засобом вищевказаних сторін підготовки фахівців вважають бойовий хортинг, що має службово-прикладне спрямування, правила яких вводять обмеження, що дозволяють знизити травматизм. В основі службово-прикладного єдиноборства бойового хортингу лежать прийоми, включені до програми з фізичної підготовки співробітників ОВС: удари, захисти від ударів, кидки, утримання, больові і задушливі прийоми. Тренування і змагання в службово-прикладному єдиноборстві бойовому хортингу покликані удосконалювати бойові прийоми сутички в умовах реального протистояння, удосконалювати рухові здібності (розвивати фізичні якості в комплексі), удосконалювати морально-вольові якості, що стосуються навичок службово-бойової діяльності співробітників поліції. Відповідні вимоги щодо занять співробітників службово-прикладним єдиноборством бойовим хортингом отримали своє відображення у нормативно-правових документах і виступах керівництва Міністерства внутрішніх справ України.*

***Ключові слова:** роль занять бойовим хортингом, працівники силових структур, підвищення професійної майстерності, бойовий хортинг, правоохоронні органи, фізична підготовка співробітників органів внутрішніх справ.*

Актуальність наукового дослідження. Комплекс фізичної підготовки в органах внутрішніх справ України являє собою складову частину системи відомчої професійної освіти, нерозривно пов'язаною з процесами, що відбуваються у суспільно-політичному та соціально-економічному житті держави [1–12; 18–29]. Принципові зміни базисних характеристик сучасного українського суспільства, зростання обсягу і ускладнення завдань, що вирішуються органами внутрішніх справ, зміна якісних параметрів злочинності зумовлюють потребу у впровадженні бойового хортингу для підвищення рівні професійно-прикладної фізичної готовності співробітників органів внутрішніх справ до ефективної правоохоронної діяльності.

Досвід показує, що недооцінка важливості фізичної готовності особового складу обертається невиправданими втратами і грубими професійними помилками. Найчастіше причини такого стану справ криються у відсутності у співробітників твердих навичок володіння бойовими прийомами, низькому рівні сформованості професійно важливих фізичних і психічних якостей, психофізіологічних функцій і особистісних властивостей, дезадаптації, низькій професійній працездатності, настанню професійної деформації та професійних захворювань. У результаті в складних ситуаціях оперативно-службової діяльності деякі співробітники губляться, не можуть швидко оцінити обстановку і прийняти вірне рішення, знижується в цілому ефективність службової діяльності.

З іншого боку, встановлено, що співробітник, який володіє хорошим здоров'ям, високим рівнем професійної працездатності, фізично розвинений і психічно стійкий, впевнено володіє прийомами бойового хортингу або інших видів єдиноборств, як правило, успішно справляється з покладеними на нього обов'язками, і в його службовій діяльності значно знижується можливість виникнення критичних ситуацій [13].

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку ефективних засобів і методів фізичної підготовки співробітників поліції та інших правоохоронних органів для успішного виконання ними свого службового обов'язку. Для вирішення завдань, пов'язаних з підвищенням професійної майстерності, у системі фізичної підготовки співробітників органів внутрішніх справ культивується національний службово-прикладний вид спорту бойовий хортинг, який сприяє виробленню і підтриманню психофізичних якостей і рухових навичок, необхідних для успішної оперативної-службової та службово-бойової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протиборство з противником, в процесі якого можуть наноситися травми. Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протиборство з повною психофізичною мобілізацією неможливо. Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили.

Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки. Провідним засобом вищевказаних сторін підготовки фахівців вважають бойовий хортинг, що має службово-прикладне спрямування, правила яких вводять обмеження, що дозволяють знизити травматизм [14–17]. В основі службово-прикладного єдиноборства бойового хортингу лежать прийоми, включені до програми з фізичної підготовки співробітників ОВС: удари, захисти від ударів, кидки, утримання, больові і задушливі прийоми. Тренування і змагання в службово-прикладному єдиноборстві бойовому хортингу покликані удосконалювати бойові прийоми сутички в умовах реального протистояння, удосконалювати рухові здібності (розвивати фізичні якості в комплексі), удосконалювати морально-вольові якості, що стосуються навичок службово-бойової діяльності співробітників поліції.

Відповідні вимоги щодо занять співробітників службово-прикладним єдиноборств бойовим хортингом отримали своє відображення у нормативно-правових документах і виступах керівництва Міністерства внутрішніх справ України. Документами з організації фізичної підготовки в органах внутрішніх справ України в розділі «Прийоми бойового хортингу» передбачена навчально-бойова практика, що включає «рукопашні сутички або спеціальні завдання, які імітують типові ситуації опору асистента; навчально-тренувальні сутички за правилами бойового хортингу. Керівники внутрішніх справ України, виступаючи на відкритті турнірів серед поліцейських, неодноразово зазначали, що бойовий хортинг є важливою складовою службової діяльності поліцейського. Керівництво Міністерства буде і далі робити все для розвитку бойового хортингу, необхідного службово-прикладного виду спорту України.

Успіхи в бойовому хортингу безпосередньо впливають на успіхи в боротьбі зі злочинністю. Спортивні змагання з бойового хортингу розвивають почуття колективізму, зміцнюють не тільки силу і спритність, але, головним чином, бойовий дух співробітників органів внутрішніх справ [30–41]. Тому спортсменів бойового хортингу в рядах поліцейських необхідно підтримувати як морально, так і матеріально. Керівництво Міністерства внутрішніх справ України також неодноразово орієнтувало керівників усіх підрозділів ОВС на роботу щодо зацікавлення співробітників бойовим хортингом і створення необхідних умов для їх занять цим службово-прикладним видом спорту.

У системі МВС України має стати популярним гасло: «Через бойовий хортинг до успіхів у службі», – адже слід наголосити на необхідності:

1) збору, узагальнення та поширення інформації про передові методики спортивної підготовки в бойовому хортингу;

2) розробки рекомендацій щодо освоєння співробітниками службово-прикладного виду спорту бойового хортингу, забезпечення керівників збірних команд та інструкторів-тренерів необхідними методичними матеріалами з теорії і методики викладання бойового хортингу;

3) роз'яснення ролі службово-прикладного виду спорту бойового хортингу та його впливу на професійну підготовку співробітників органів внутрішніх справ, популяризацію занять бойовим хортингом, в тому числі через засоби масової інформації та оформлення наочної агітації, що відбиває стан спортивної роботи в підрозділі і досягнення спортсменів на змаганнях з бойового хортингу всеукраїнського та міжнародного рівня.

Співробітники-спортсмени своїми діями неодноразово підкреслювали службово-прикладну значущість бойового хортингу, проявляючи при виконанні службових обов'язків відмінну бойову виучку, фізичну підготовленість, загартування та енергію. Підтримує їх в цьому і абсолютна більшість фахівців, які відзначають істотну роль занять бойовим хортингом у підвищенні професійної майстерності співробітників правопорядку.

Так, розглядаючи вимоги до функціонального стану співробітників органів внутрішніх справ, які визначаються застосуванням примусових заходів для забезпечення правопорядку, як основним елементом службово-бойової підготовленості, дослідниками та фахівцями науково-методичної колегії Національної федерації бойового хортингу України виявлено, що, удосконалюючи фізичну підготовленість особового складу, необхідно не тільки підвищувати рівень розвитку окремих професійно важливих фізичних якостей і навичок, а й спеціально працювати над їх комплексним проявом в обмежений відрізок часу, що характерно для ситуацій переслідування і єдиноборства (типу рукопашної сутички в бойовому хортингу) з правопорушниками [42–53]. Виявилось, що ці ситуації, як і службово-прикладний вид єдиноборства бойовий хортинг, пред'являють підвищені вимоги до силової витривалості, стійкості організму до продуктів анаеробного обміну, оскільки це здійснюється при ЧСС 170–190 уд/хв протягом 2–6 хв. У зв'язку з цим рекомендуються вправи, які будуть ефективно тренувати у співробітників органів внутрішніх справ анаеробні гліколітичні механізми енергозабезпечення і специфічну витривалість. У першу чергу, це силове єдиноборство у вигляді спарингів за правилами бойового хортингу.

Крім того, в результаті спеціальних досліджень були визначені просторово-часові і технічні параметри умов, що найчастіше характеризують безпосереднє затримання правопорушника (швидкоплинність, локальність, подолання короткої дистанції до правопорушника і швидко-силового характеру самого затримання), аналіз яких дозволив визначити пріоритетні фізичні якості найбільш важливих м'язових груп, що мають ключове значення в момент силового затримання (швидкість і вибухову силу згиначів-розгиначів хребта, згиначів-розгиначів рук і розгиначів ніг) [54]. При цьому особлива увага звертається на вміння співробітника органів внутрішніх справ адекватно аналізувати навколишнє оточення і приймати швидкі розумні рішення з урахуванням того, що в певних ситуаціях треба діяти жорстко і рішуче, в інших – шукати ефективні тактичні прийоми.

Формування позначених якостей і умінь, як було встановлено, найбільш ефективно відбувається в рамках тренувального процесу зі службово-прикладного виду єдиноборства бойового хортингу.

Розглядаючи психологічний аспект підготовки працівників ОВС до дій в екстремальних умовах, важливим моментом такої підготовки дослідники також вважають заняття службово-прикладним видом єдиноборства бойовим хортингом.

Ситуації, пов'язані із застосуванням бойових прийомів у реальному повсякденному житті або службовій діяльності завжди, як правило, є досить екстремальними – крайньої стадії небезпечними, що реально загрожують життю, здоров'ю і соціальному благополуччю людини.

Проведені дослідження Е. А. Єрмоєнком [55] показали, що 90 % опитаних співробітників органів внутрішніх справ, які діяли в таких ситуаціях, вказали в цей період на неадекватне самопочуття і поведінку, яка виражалася у надмірному хвилюванні, метушні, неухважності, невмінні зосередитися, швидко оцінити обстановку, проконтролювати або спрогнозувати поведінку правопорушника.

Як причини такої поведінки, респонденти називали втому, що швидко накопичується, брак або відсутність досвіду, деякі співробітники прямо вказали на надмірний страх, що виникає у них в екстремальних умовах. При цьому переживання страху, в залежності від ситуації і від особливостей особистості людини, може варіюватися у широкому діапазоні відтінків: невпевненість, побоювання, тривога, переляк, паніка, відчай, жах тощо.

У тих випадках, коли переживання страху досягає сили афекту, воно нав'язує стереотипи «аварійної» поведінки, які можуть виражатися у прагненні сховатися, або людина застигає на одному місці (ступор), або робить несвідомі агресивні дії відносно джерела страху (злочинця, правопорушника тощо), намагаючись його налякати. У будь-якому випадку надмірний страх значно знижує ефективність дій в екстремальних ситуаціях, пов'язаних з самозахистом або затриманням правопорушника. У зв'язку з цим фахівці в області бойового хортингу підтверджують, що рукопашна сутичка є ефективним засобом психологічної підготовки. Під час ведення сутички одне з найсильніших почуттів – почуття страху.

Одна людина зусиллям волі пригнічує його, інша не вміє цього зробити. Так, якщо до почуття страху примикає, посилюючи його, почуття фізичної і душевної втоми, людина тупіє і в цьому отупінні перестає володіти собою, віддаючись у владу страху [56–67]. Треба вміти пригнічувати страх. Для цього в тренувальній практиці бойового хортингу існують різні вправи, та й сама навчально-тренувальна або змагальна сутичка є незамінним засобом виховання здатності долати і контролювати рівень почуття страху.

Крім цього, психологічна підготовка, будучи одним з важливих компонентів професійної готовності співробітників ОВС, має й інші специфічні цілі, спрямовані на формування психічних властивостей особистості, які сприяють успішним діям у самі критичні моменти, коли всі духовні сили досягають меж напруженості. Це такі інтегральні якості, як антиципація, що базується на ймовірно прогнозованих діях противника й упереджувальних діях співробітників органів внутрішніх справ, і психічна стійкість, яка повинна забезпечувати адекватне орієнтування співробітника в просторі і в часі, оптимальне функціонування психічних процесів (відчуттів, сприймань, уявлень, уваги, пам'яті, уяви, мислення, волі і почуттів), а також доцільний прояв різних сторін особистості в складних екстремальних умовах, у тому числі внутрішньої готовності кожного співробітника до рішучих, самовідданим дій, аж до самопожертви.

Процес формування цих якостей, передусім, є керованим процесом, спрямованим на створення напруженої обстановки, систематичне і постійне збільшення фізичних і психічних навантажень. Досягається це різними шляхами, головними з яких є: створення різних труднощів; застосування інтенсивних різних подразників й інших збивальних факторів; штучне створення дефіциту часу й інформації, що відводиться для вирішення того чи іншого завдання; внесення елементів реальної небезпеки, ризику та раптовості, що вимагають негайних і чітких дій.

Треба розуміти, що рукопашна сутичка системи бойового хортингу повністю відповідає цим вимогам.

Адже бойовий хортинг навіть у навчально-тренувальних умовах являє собою діяльність у варіативно-конфліктній бойовій ситуації, безпосередньо пов'язаній з ризиком. Її характерними особливостями можна визначити наступні: безпосереднє зіткнення з противником; переживання почуття небезпеки; широкий діапазон дій; активне протиборство суперника, його агресивність; необхідність передбачити дії суперника й упередити їх; дефіцит часу на прийняття рішень, необхідність для вирішення завдання і негайне їх здійснення; дефіцит інформації, можливе маскування супротивником своїх дій.

Тому процес підготовки до різних видів протистояння у системі бойового хортингу володіє великими потенційними можливостями для психофізичного вдосконалення співробітників ОВС, привчає їх активно діяти в умовах підвищених психічних навантажень, оволодіти необхідним досвідом вольових дій для подолання труднощів і негативних психічних станів.

Заняття бойовим хортингом безпосередньо впливають і на формування морально-етичних якостей [68–79]. Для співробітника ОВС це має важливе значення, оскільки специфіка правоохоронної діяльності вимагає від нього прояву патріотизму, відданості колективу і службовому обов'язку, сформованості уявлень, понять, поглядів і переконань, навичок і звичок поведінки, що відповідають принципам загальнолюдської моралі і принципам законності, гуманності та професійної етики. Іншими словами, співробітник має бути високо освіченою особою, який вміє не тільки володіти теоретичними знаннями і документообігом, а й здатним в умовах безпосереднього протиборства захистити себе та інших громадян.

На тренуваннях, а особливо під час змагань з бойового хортингу співробітники органів внутрішніх справ відчують велике моральне навантаження: залежність результату від зусиль кожного члена команди, вміння підпорядкувати свої інтереси інтересам колективу, неухильне виконання певних правил спортивних змагань, шанобливе ставлення до суперника. Все це сприяє формуванню вище названих особистісних властивостей. Також співробітники набувають знань про раціональні способи виконання рухових дій, про використання придбаних навичок у житті, засвоюють правила загартовування організму, обов'язкові вимоги гігієни. У них розвиваються: спостережливість, увага, сприйняття, підвищується рівень стійкості розумової працездатності [80–87]. При правильній організації навчально-тренувальні заняття службово-прикладним видом спорту бойовим хортингом можуть стати важливим засобом у попередженні перевтомлення, нервових зривів і неврозів.

Проведені впродовж нашого дослідження опитування 210 курсантів і співробітників ОВС показав, що відсутність елементарних навичок ведення рукопашної сутички не дозволяє їм у повному обсязі результативно вирішувати виникаючі в службі екстремальні ситуації. Близько 60 % респондентів вважають, що без знання прийомів бойового хортингу або інших єдиноборств вони не можуть ефективно протистояти правопорушнику в рукопашній сутичці, 90 % курсантів і співробітників вважають необхідністю підготовку фахівців правоохоронних органів до ведення рукопашної сутички засобами бойового хортингу.

Опрацювання такої ситуації при позитивному підкріпленні формує стійкі зв'язки в їх психіці, розвиває такі найважливіші для співробітника якості, як сміливість, впевненість у власних силах при зближенні з правопорушником, психічну стійкість у стресових ситуаціях, пов'язаних з ризиком для життя, наполегливість у досягненні мети і рішучість у діях. Тому можна з упевненістю констатувати, що бойовий хортинг буде і далі займати важливе місце в службово-бойовій підготовці, в системі професійного навчання і виховання співробітників МВС України.

Резюмуючи, ще раз зазначимо, що в даний час все більше уваги приділяється розвитку професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу в нашій країні. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» вводить поняття службово-прикладних видів спорту. Тим самим, вносячи ясність у термінологію, нормативну основу для їх подальшого розвитку. Завдяки підтримці міністерств і відомств – учасників динамівського руху, службово-прикладні види спорту знайшли своє відображення в прийнятому Розпорядженні Уряду України, де зазначається, що залучення молоді до занять службово-прикладними видами спорту, а також забезпечення спортивних об'єктів сучасним обладнанням для цих видів спорту, є одними з головних завдань затвердженої Концепції.

Традиційним пріоритетом товариства «Динамо», професійної підготовки територіальних органів МВС України залишається робота щодо вдосконалення фізичної та спортивної підготовки співробітників, розвитку видів спорту, що моделюють ті чи інші аспекти оперативно-службової діяльності [88–99]. Про це свідчать відомчі накази, а також проводяться Спартакіади МВС України зі службово-прикладних видів спорту.

Зараз Спартакіада МВС України включає в себе близько п'ятнадцяти видів спорту, в тому числі єдиноборства. Крім того, всі види єдиноборств, представлені в змагальній програмі серед співробітників ОВС, мають сьогодні регіональний, національний і міжнародний статус.

За ними проводяться чемпіонати та першості спортивних товариств і організацій, міст, областей, країни, Європи, світу, присвоюються кваліфікаційні розряди і звання.

Кожен співробітник, крім виконання своїх безпосередніх службових обов'язків, може прилучитися до спортивного руху, тренуватися і досягати визначених для себе спортивних результатів.

У будь-якому випадку, заняття бойовим хортингом дозволять йому ефективно вирішувати службові завдання протягом усього професійного шляху, швидко просуватися службовою кар'єрою, мати матеріальне і моральне задоволення від результатів своєї праці, що багато в чому і визначає соціальний добробут людини.

Висновок. Аналіз наведених фактів та інших моментів, що залишилися за межами даного короткого огляду, дозволяє зробити висновок про те, що сучасні вимоги, які пред'являються до співробітника правопорядку, включають в себе комплексний прояв багатьох фізичних, психічних, особистісних якостей і рухових навичок, необхідних не тільки для ефективної службової діяльності в цілому, а й конкретно для успішного протиборства з правопорушниками і, особливо для виживання співробітника в екстремальній ситуації.

Доповнення обов'язкових занять фізичною підготовкою у якості секційних занять бойовим хортингом дозволяє значно швидше і результативніше підготувати співробітників до таких умов. При цьому унікальність практики бойового хортингу (незалежно від специфіки тренувань) полягає в тому, що у процесі занять бойовим хортингом моделюються з різним ступенем умовності ситуації прямого протиборства з супротивником, причому протиборства не абстрактного, а конкретного, «контактного», обличчям до обличчя.

Психологічний аспект цієї ситуації для співробітників органів внутрішніх справ є неоціненним.

Таким чином, у даному науковому дослідженні характеризувано особливості залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, описана методика проведення заходів прикладного спрямування для працівників силових структур.

Зазначено, що актуальність залучення співробітників до занять бойовим хортингом взагалі, і вивчення ефективних прийомів єдиноборства зокрема, обумовлюється в першу чергу тим, що застосування поліцією бойових прийомів у реальних ситуаціях – це протиборство з противником, в процесі якого можуть наноситися травми.

Через травматизм моделювати в навчальному процесі подібне протиборство з повною психофізичною мобілізацією неможливо.

Тому при вивченні прийомів бойового хортингу вводяться обмеження: удари позначаються, опір партнера при відпрацюванні прийомів обмежується тощо. Все це не дозволяє ефективно удосконалювати рухові здібності, психічні та вольові якості до силового припинення протиправних дій і затримання осіб, які їх вчинили.

Разом з тим, ці сторони підготовки до застосування прийомів бойового хортингу в реальних ситуаціях є найважливішим завданням фізичної підготовки.

Перспективи подальших досліджень. Подальша робота в напрямі вивчення особливостей залучення співробітників правоохоронних органів до занять бойовим хортингом, ознак бойового хортингу як середовища морально-вольової підготовки та загартування співробітників, методів виховання учнів спортивних секцій, формування у них відчуття волі до перемоги, лідерського світогляду планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності співробітників правоохоронних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадьора С. М. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації і фізичної реабілітації спортсменами підліткового та студентського віку / С. М. Бадьора, Е. А. Єрмоєнко, М. В. Тимчик, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.

2. Біла В. Р. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.

3. Болтівець С. І. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. І. Болтівець, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Острианська, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.

4. Буток О. В. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, С. І. Болтівець, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.

5. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.

6. Вишницький І. О. Застосування прийомів боротьби у різних видах єдиноборств / І. О. Вишницький, Е. А. Єрмоєнко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 57–72.

7. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

8. Дородний Л. М. Оволодіння технікою боксу для успішної тренувальної діяльності у спортивних єдиноборствах / Л. М. Дородний, Е. А. Єрмоєнко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 178–185.

9. Ерёмєнко Э. А. Воспитание настойчивости у детей 6–7 лет в процессе занятий хортингом / Э. А. Ерёмєнко // Сибирский педагогический журнал: научное периодическое издание. – Новосибирск, 2013. – № 6. – С. 209–213.

10. Ерёмєнко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерёмєнко // Боевые искусства – ключи к совершенству. – 2012. – № 6. – С. 4–5.

11. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.

12. Єрмоєнко В. Медичне обслуговування спортивних змагань з бойового хортингу та медико-педагогічний контроль за станом здоров'я учасників / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 232–250.

13. Єрмоєнко В. Медичне обслуговування спортивних змагань з хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Хортинг – національний бренд України у світі: олімпійська перспектива : матер. другою міжнар. наук.-практ. конф. до 10-річчя заснування хортингу, 23–24 березня 2019 р. ; ред. кол. : Пашко П. В. (голова) [та ін.]. / Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : Видавець Паливода А. В., 2019. – С. 156–171.

14. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.

15. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я спортсменів бойового хортингу у процесі тренувальної та змагальної діяльності / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 103–120.

16. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг – національний бренд України у світі / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 29–54.

17. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.

18. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 32–41.

19. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.

20. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.

21. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.

22. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. – Вип. 10 (118) 19. – С. 49–56.
23. Єрмоєнко Е. Виховна система бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 161–177.
24. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
25. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнко про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту*. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.
26. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу* : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
27. Єрмоєнко Е. А. Вплив здоров'я на біомеханічні показники серця спортсменів вищої кваліфікації за результатами даних ехокардіографії / Е. Єрмоєнко, В. Чибісов, О. Говоруха, Ю. Рейдерман // *Теорія і методика хортингу* : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 4. – С. 92–103.
28. Єрмоєнко Е. А. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
29. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // *Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп.* : Київ, 2008. – 12 с.
30. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.
31. Єрмоєнко Е. А. Засоби та методи позитивного впливу хортингу на формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 7. – С. 120–131.
32. Єрмоєнко Е. А. Застосування спеціальних фізичних вправ у процесі виховання наполегливості у школярів 6–7 років під час секційних занять хортингом в загальноосвітніх навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // *Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал : матеріали звіт. наук.-практ. конф. Інституту проблем виховання НАПН України за 2013 рік* / [за ред. І. Д. Бега, О. В. Мельника]. – К., 2014. – Вип. 1. – С. 325–327.
33. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
34. Єрмоєнко Е. Концепція розвитку бойового хортингу в Україні / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 71–81.
35. Єрмоєнко Е. А. Медико-біологічні основи впливу бойового хортингу на організм людини / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 121–136.
36. Єрмоєнко Е. А. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
37. Єрмоєнко Е. А. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 123–134.
38. Єрмоєнко Е. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Грищук, С. Бадьора. // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.

39. Єрмоєнко Е. Методика викладання бойового хортингу у закладах вищої освіти / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 147–163.
40. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гуртка, курсу за вибором з оздоровчого хортингу для 10–11 класів: навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2019. – 300 с.
41. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
42. Єрмоєнко Е. Навчальна програма факультативу для учнів старших класів «Бойовий хортинг» / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 178–189.
43. Єрмоєнко Е. Основоположні принципи бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 22–31.
44. Єрмоєнко Е. Поясна система та підвищення кваліфікації спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 200–213.
45. Єрмоєнко Е. А. Силова підготовка школярів 14–17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, С. І. Болтівець, І. В. Суліма, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.
46. Єрмоєнко Е. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 188–205.
47. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник. – К. : Паливода А. В., 2009. 227 с.
48. Єрмоєнко Е. Тренування спортсменів бойового хортингу на етапі підготовки до головних змагань / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 251–260.
49. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
50. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
51. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. К. : Паливода А. В., 2017. 440 с.
52. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
53. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
54. Зубалій Н. П. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. П. Зубалій, М. Д. Зубалій, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.
55. Івашковський В. В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. В. Івашковський, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
56. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, О. І. Остапенко, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
57. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
58. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. І. Остапенко, М. Д. Зубалій, Е. А. Єрмоєнко, М. В. Тимчик // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
59. Остряньська О. А. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. А. Остряньська, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.

60. Параниця С. П. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі. / С. П. Параниця, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломоєць, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
61. Петрочко Ж. В. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
62. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
63. Присяжнюк С. І. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. І. Присяжнюк, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
64. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
65. Сичов С. О. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. О. Сичов, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
66. Суліма І. В. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. В. Суліма, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін, С. С. Полторацький // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.
67. Тимчик М. В. Хортинг як засіб виховання наполегливості в молодших школярів / М. В. Тимчик, Е. А. Єрмоєнко // *Фізичне виховання в рідній школі*. – Вип. 1. – К.: Педагогічна преса, 2014. – С. 38–41.
68. Федорченко Т. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, І. Суліма, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.
69. Хатько А. В. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / А. В. Хатько, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, О. О. Ляховець // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 47–53.
70. Vadiora, S. M., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u vprovadzheni naukovo-metodychnoi literatury z rekreacii i fizychnoi rehabilitacii sportsmeniv pidlitkovoho ta studentskoho viku* [Combat horting in the introduction of scientific and methodological literature on recreation and physical rehabilitation by adolescent and student athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 190–199). Kyiv: Palyvoda A. V.
71. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 11* (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.
72. Boltivets, S. I., Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia spravedlyvosti v molodshykh shkoliariv u protsesi hurtkovykh zaniat* [Combat horting as a means of educating justice in junior high school students in the process of group classes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 148–160). Kyiv: Palyvoda A. V.
73. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
74. Ivashkovskiy, V. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Psykhomotoryka ta psykho-fizyologichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu* [Psychomotor skills and psycho-physiological features of training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 130–138). Kyiv: Palyvoda A. V.
75. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Ostapenko, O. I., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u metodytsi vdoskonalennia sylovykh yakosti sportsmeniv riznogo viku* [Combat horting in the method of improving the strength of athletes of different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 214–222). Kyiv: Palyvoda A. V.
76. Ostapenko, O. I., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia v shkoliariv fizychnykh zdibnostei yak osnovy tverezogo sposobu zhyttia v maybutniy*

zhyttediyalnosti [Combat horting as a means of forming physical abilities in schoolchildren as the basis of a sober lifestyle in future life]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 166–172). Kyiv: Palyvoda A. V.

77. Ostrianska, O. A., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng u vprovadzheni tvorchykh zdobutkiv peredovogo regionalnogo pedagogichnogo dosvidu formuvannia u starshykh doshkilnykiv sotsialno-komunikatyvnykh umin u teatralizovaniy diyalnosti z vykorystanniam khortyng-lialioh* [Combat horting in the implementation of creative achievements of advanced regional pedagogical experience in the formation of senior preschoolers' social and communicative skills in theatrical activities with the use of horting puppets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 173–186). Kyiv: Palyvoda A. V.

78. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Kolomoyets, H. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – fundamentalnyi oseredok voinskykh tradytsiy ukrainskoi zemli* [Combat horting is a fundamental center of military traditions of the Ukrainian land]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 102–111). Kyiv: Palyvoda A. V.

79. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u shkoliariv i studentiv* [Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 34–45). Kyiv: Palyvoda A. V.

80. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukrainsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.

81. Prysiazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportsmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.

82. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti* [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.

83. Savchenko A. *Combat horting – educational practice for young people* / A. Savchenko, E. Yeromenko // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

84. Yeromenko, E. A., Chmeliuk, V. V., Bila, V. R., Gryshuk, V. L. (2018). *Boyovyi khortyng u systemi fizychnogo vykhovannia studentiv i kursantiv* [Combat horting in the system of physical education of students and cadets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 52–60). Kyiv: Palyvoda A. V.

85. Yeromenko, E. A. (2018). *Boyovyi khortyng yak efektyvnyi zasib viyskovo-patriotychnoho vykhovannia shkoliariv i studentiv* [Combat horting as an effective means of military-patriotic education of schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 31–39). Kyiv: Palyvoda A. V.

86. Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv i kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobitnykiv pravookhoronnykh organiv* [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 19–33). Kyiv: Palyvoda A. V.

87. Yeromenko, E. A. (2016). *Education of persistence in 6–7-year-old schoolchildren during horting training*: PhD dissertation. Kyiv: Palyvoda A. V. 222 p.

88. Yeromenko, E. A. (2017). *Medyko-biologichni ta morfofunktsionalni osoblyvosti boyovogo khortynghu u protsesi vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovia studentiv* [Medico-biological and morphofunctional features of combat horting in the process of educating physical culture and basics of student health]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 8 (pp. 112–121). Kyiv: Palyvoda A. V.

89. Yeromenko, E. A. (2018). *Medyko-fiziologichni tsinnyky samokontrolyu za fizychnym navantazhenniam na trenuvanniakh z boyovogo khortynghu u protsesi vykhovannia fizychnoi kultury studentiv* [Medical and physiological factors of self-control over physical activity during combat horting training in the process of educating students' physical culture]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 123–134). Kyiv: Palyvoda A. V.

90. Yeromenko, E. A. (2018). *Navchalna prohrama fakultatyvu dlia uchniv starshykh klasiv «Boyovyi khortyng»* [Elective curriculum for high school students «Combat Horting»]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 172–183). Kyiv: Palyvoda A. V.

91. Yeromenko, E. A. (2018). *Osnovopolozhni pryntsypy boyovogo khortynghu* [Basic principles of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynghu*: Issue 9 (pp. 22–31). Kyiv: Palyvoda A. V.

92. Yeromenko, E. A., Boltivets, S. I., Sulima, I. V., Yeromenko, V. E. (2017). *Sylova pidgotovka shkoliariv 14–17 rokiv na urokakh fizychnoi kultury z elementamy boyovogo khortynghu* [Strength training of

schoolchildren aged 14–17 in physical education lessons with elements of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*: Issue 8 (pp. 158–165). Kyiv: Palyvoda A. V.

93. Yeromenko, E. A. (2017). *Systema fizychnoho vykhovannia sportsmeniv boyovogo khortynhu* [The system of physical education of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*: Issue 8 (pp. 187–205). Kyiv: Palyvoda A. V.

94. Yeromenko, E. A. (2009). *Trenuvannia v khortynhu* [Training in Horting]. Kyiv: Palyvoda A. V.

95. Yeromenko, E. A. (2017). *Formuvannia tsinnoctei zdorovoho zhyttia uchnivskoi molodi zasobamy khortynhu* [Formation of values of a healthy life of student's youth by means of horting]. Kyiv: Palyvoda A. V. p. 440.

96. Yeromenko, E. A. (2016). *Formuvannia tsinnoctei zdorovoho zhyttia uchnivskoi ta studenskoj molodi na zaniattiakh khortynhom u navchalnykh zakladakh* [Formation of values of healthy life of schoolchildren and student youth at Horting classes in educational institutions]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*: Issue 6 (pp. 115–123). Kyiv: Palyvoda A. V.

97. Yeromenko, E. A. (2014). *Khortynh – natsionalnyi vyd sportu Ukrainy* [Horting – the national sport of Ukraine]. Kyiv: Palyvoda A. V. [in Ukrainian].

98. Yeromenko, E. A. (2018). *Vykhovna systema boyovogo khortynhu* [Educational system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*: Issue 9 (pp. 156–171). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). *Psyhologichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortynhu* [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu*: Issue 8 (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.

Yeromenko E. A.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

The role of combat horting in improving the professional skills of law enforcement officers of Ukraine

***Abstract.** This scientific article characterizes the role of combat horting in improving the professional skills of law enforcement officers of Ukraine, especially the involvement of law enforcement officers in combat horting, describes the methodology of applied activities for law enforcement officers. It is noted that the urgency of involving employees in combat horting in general, and the study of effective martial arts in particular, is due primarily to the fact that the use of police techniques in real situations – is a confrontation with the enemy, which can cause injuries. Due to injuries to model in the educational process such a confrontation with full psychophysical mobilization is impossible. Therefore, when studying the techniques of combat horting, restrictions are introduced: blows are affected, the resistance of the partner when practicing techniques is limited, and so on. All this does not allow to effectively improve motor skills, mental and volitional qualities to the forceful cessation of illegal actions and detention of those who committed them. However, these aspects of preparation for the use of combat horting techniques in real situations are the most important task of physical training. The leading means of the above-mentioned aspects of training is considered to be combat horting, which has a service-applied direction, the rules of which impose restrictions to reduce injuries. The basis of service-applied martial arts of combat horting are the techniques included in the program of physical training of police officers: blows, protection against blows, throws, restraint, painful and suffocating techniques. Training and competitions in service-applied martial arts combat horting are designed to improve combat techniques of combat in real confrontation, to improve motor skills (develop physical qualities in the complex), to improve moral and volitional qualities related to the skills of service and combat activities of police officers. Relevant requirements for the training of employees in service-applied martial arts combat horting were reflected in the regulations and speeches of the leadership of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.*

***Key words:** the role of combat horting, law enforcement officers, professional development, combat horting, law enforcement agencies, physical training of law enforcement officers.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською та англійською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

14–15 листопада 2019 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 25.11.2019 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 171,68

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0231
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**